

Forord

Innvandrerne landsorganisasjon (INLO) fikk i oktober 2006 i oppdrag fra Integrerings og mangfoldsdirektoratet (IMDI) å skrive en mindre rapport om innvandrersorganisasjoner i Norge. Rapporten har tatt for seg seks innvandrerråd. Den nevner både frivillige råd og råd oppnevnt av kommunen/fylkeskommunen. Det har vært viktig for INLO å trekke fram innvandrerråd som har fungert som en god kanal for politisk deltakelse og innflytelse fordi det gir grobunn for overføring av kunnskap til andre innvandrerråd. INLO ser det som mer konstruktivt å lære av positive eksempler enn *bare* å lære av feilene som er begått.

Det er mange delte meninger blant medlemmene av innvandrerrådene om hvordan de bør organiseres. Derfor er det viktig at de som leser INLOs rapport må ha i mente at dette er en liten undersøkelse med et lite utvalg innvandrerråd. Rapporten er ikke ment å skaffe en bred oversikt over medlemmene av innvandrerrådene erfaringer og meninger. Den er i stedet ment for å skaffe *innsikt* i noen innvandrerråds erfaringer og måten rådene er bygget opp på. Det er forskjell på å skaffe kunnskapsmessig oversikt og innsikt innenfor ett område. Idealet er selvfølgelig å få begge deler. IMDI skal gjennomføre en større undersøkelse som tar for seg et større utvalg innvandrerråd. Forhåpentligvis kan INLOs og IMDIs undersøkelser utfylle hverandre. INLO har skrevet denne rapporten på bakgrunn av egne erfaringer og sammensatte nettverk i innvandrersorganisasjonene. Informasjonen kommer derfor innenfra.

Gunnar Smith februar 2007
Prosjektleder

Innledning

Denne rapporten er i all hovedsak en undersøkelse av hvilke erfaringer innvandrerne har hatt med innvandreråd. Rapporten er en beskrivende undersøkelse av rådenes organisering, funksjoner og oppgaver. Organisering er definert som rådenes interne struktur og tilknytning til kommunen/fylkeskommunen. Funksjon er rådenes rolle i det norske samfunnet, og oppgaver er konkrete aktiviteter rådene gjennomfører.

Rapporten tar også for seg et annet sentralt anliggende; innvandrerådenes erfaringer med eksisterende modeller, og en vurdering av den modellen som i positiv forstand peker seg ut som best egnet etter hensikten om å øke innvandrernes innflytelse og politiske deltakelse i lokalsamfunnet. Kort fortalt skal rapporten undersøke følgende forhold:

- 1) Rådenes reelle innflytelse på politiske beslutninger i kommunen og fylkeskommunen
- 2) Rådenes funksjon som en kanal for brukermedvirkning
- 3) Erfaringer fra samarbeid mellom innvandrerådene og myndighetene
- 4) Vurdering av ulike modeller for organisering av innvandreråd

Informasjonen om rådene er hentet fra innvandrere som er aktive i innvandreråd, og vurderingene av rådene er basert på diskusjoner og spørreundersøkelser fra folk med erfaringer fra arbeid i rådene. Funnene fra INLOs undersøkelse er belyst med forskning gjort av Line Nyhagen Predelli fra norsk institutt for by – og regionalforskning. Denne undersøkelsen har sentral informasjon fra medlemmer av innvandreråd og deres vurdering av hvilke modeller som er best egnet. INLO har tatt med noen få funn fra denne undersøkelsen for å øke informasjonens representativitet, og minske sjansene for at opplysningene om innvandrerådene er tilfeldig informasjon som ikke representerer den allmenne oppfatning rundt om i landet. Andre kilder er rådenes nettsider og avisartikler om emnet.

Rapporten er fortrinnsvis en kvalitativ undersøkelse som forsøker å styrke dybdeforståelsen av rådenes funksjoner, oppgaver og grader av måloppnåelse i forhold til sentrale myndigheters ønske om å øke innvandrernes deltakelse i det norske samfunn.

Innvandrerrådernes organisering, funksjoner og oppgaver

1.0 Råd på fylkeskommunalt nivå

INLO har kontaktet tre innvandrerråd på fylkeskommunalt nivå; Vestfold, Hedemark og Buskerud innvandrerråd. Dette er tre forholdsvis ulike innvandrerråd med tanke på rådernes organisering, aktiviteter og struktur. To av rådene er frivillige, d.v.s. at de ikke er innenfor den fylkeskommunale forvaltningsstrukturen. Vestfold og Buskerud innvandrerråd driver virksomhet utelukkende som en interesseorganisasjon i det sivile samfunn. Hedemark innvandrerråd derimot er innenfor det fylkeskommunale systemet med samme rettigheter som eldrerådet og funksjonshemmedes råd.

Selv om enkelte av rådene er frivillige har rådene visse bånd til myndighetene. Formelle bånd de frivillige fylkeskommunale rådene har til myndighetene er gjennom tilskuddet rådet får via fylkeskommunen fra statsbudsjettet, kapittel. 651 post 71. Med tilskuddsordningen følger det retningslinjer som 1) Organisasjonen bør bidra til kontakt, samhandling og nettverksbygging med personer med innvandrerbakgrunn og resten av befolkning, 2) bidra til å fremme toleranse mellom ulike grupper av befolkningen, og motvirke rasisme og diskriminering, og 3) rekruttere flere personer med innvandrerbakgrunn til frivillige organisasjoner og frivillig virksomhet. I tillegg har rådene plikt til å rapportere om virksomhet, hensikten med eventuelle aktiviteter, samt regnskap og budsjett.

1.1 Hedemark innvandrerråd

Proessen med å utrede et innvandrerråd innenfor rammen av fylkeskommunen i Hedemark startet i 2002. Opprettelsen av et innvandrerråd hadde sin bakgrunn fra handlingsplanen "Utfordringer i det flerkulturelle Hedemark". I følge handlingsplanen var målsettingen at Hedemark fylkeskommune ønsket å opprette et råd for innvandrere/ flyktninger, med mål om å øke gruppens innflytelse og medvirkning i fylkeskommunens beslutningsprosesser i saker som gjelder innvandrerfeltet. Rådet ble vedtatt av Hedemark fylkesting i 2003. Opprettelsen av innvandrerrådet i Hedemark ble godkjent som et informasjons- og rådgivende organ i forhold til fylkeskommunens politiske målsetninger. Rådet blir blant annet brukt som høringsinstans i saker knyttet opp mot flerkulturelt arbeid i Hedemark fylkeskommune. For å innlemme innvandrerrådet i den fylkeskommunale strukturen ble Lov om kommuner og fylkeskommuner kommuneloven av 25. september 1992 § 10 benyttet.

1.1.0 Rådets organisasjon

Rådet er underlagt utvalget for næring og kultur og er sammensatt av 5 medlemmer som hver har et personlig varamedlem. Videre følger innvandrerrådet fylkeskommunale forskrifter om at begge kjønn skal være representert, og at det skal være minst 40% av hvert kjønn dersom rådet har fire medlemmer eller flere. Rådets medlemmer er innvandrere/ flyktninger bosatt i Hedmark. Det finnes derimot ikke noe pålegg om at rådet skal ha minst en plass ledig for politikere, men forvaltningen oppfordrer til det. Den formelle oppnevning av Hedemark innvandrerråd foretas av fylkestinget. Kandidatene for rådets medlemmer og varamedlemmer blir foreslått av kommunale flyktningråd og innvandrersorganisasjonene i Hedmark under eget allmøte. Rådet velger selv leder og nestleder, og disse skal velges blant medlemmene i rådet. Medlemmene oppnevnes for fire år og følger valgperioden. Det er krav om at innvandrerrådet har minimum to møter i året.

1.1.1 Rådets funksjon

Funksjonen til Hedemark innvandrerråd er først og fremst å være et informasjons – og rådgivende organ for fylkeskommunen, statlige etater på fylkesnivå, kommuner og andre offentlige institusjoner. For å klare å oppfylle disse funksjonene har rådet fått spesifikke rettigheter. Medlemmene har rett til innsyn i saker innenfor organets virkefelt, og rett til å forberede saksdokumenter som politikerne leser. Samtidig har medlemmene også mulighet til å ta opp saker på eget initiativ. En annen funksjon rådet har er at rådet kan benyttes av kommuneadministrasjonen for utvikling av tiltak, planlegging, holdningsskapende arbeid og informasjonsvirksomhet innenfor innvandrers/flyktningfeltet.

1.1.2 Rådets oppgaver

Rådet holdes løpende orientert om aktuelle saker som er under arbeid i kommunen. En aktuell sak rådet jobber med i 2007 er å gi rådgivning og påvirke den kommende fylkesdelplanen. Hedemark innvandrerråd har gitt anbefalinger til fylkestinget angående diskusjonen om en mulig lov om Hijab – forbud i Videregående skoler.

1.1.3 Rådets hensikt

I følge handlingsplanen til Hedemark er fylkeskommunens hensikt å øke innvandrers/flyktingers innflytelse og medvirkning i fylkeskommunens beslutningsprosesser.

1.2 Vestfold innvandrerråd

1.2.0 Rådets organisasjon

Vestfold innvandrerråd er en paraplyorganisasjon for flere lokale innvandrersorganisasjoner, men rådet er ikke utnevnt av myndighetene i fylket. Rådet er frivillig og er ikke underlagt Vestfold fylkeskommune organisasjonsmessig. Representantene til styret i rådet velges på demokratisk vis på årsmøtet.

1.2.1 Rådets funksjon

Funksjonen til Vestfold innvandrerråd er å være bindeleddet mellom de frivillige organisasjonene og offentlige institusjoner, samt være talerør for innvandrere i fylket. Dette innebærer at innvandrerrådet fungerer som en uformell samarbeidspartner til myndighetene i politiske saker, og som kanal for brukermedvirkning. Mye av tiden til medlemmene av Vestfold innvandrerråd går derfor med til å bygge uformelle nettverk mellom myndighetene og innvandrersorganisasjonene.

1.2.2 Rådets oppgaver

Rådets oppgaver er å behandle saker fra INLO, KIM, Vestfold fylke, Røde kors, NAV og andre instanser. Samtidig holder Vestfold innvandrerråd kontinuerlige organisasjonskurs, skoleringskurs og konferanser for medlemmene sine.

1.3 Buskerud innvandrerråd

1.3.0 Rådets organisasjon

Buskerud innvandrerråd er en frivillig organisasjon i Buskerud fylke, uten å være underlagt fylkeskommunen. Rådet har en sterk organisasjonsstruktur med leder, nestleder, kasserer, sekretær, tre styremedlemmer og tre vararepresentanter. Organiseringen av valg foregår på den måten at en valgkomite velges på årsmøtet bestående av tre representanter fra tre forskjellige medlemsorganisasjoner. Valgkomiteen samarbeider med medlemsorganisasjonene for å finne fram til kandidater til styret minimum en måned før det endelige valget av representanter på årsmøtet. Representantene sitter i styret for en periode på to år. Årsmøtet til Buskerud innvandrerråd kan endre vedtektene og reglementet med 2/3 flertall.

1.3.1 Rådets funksjon

Buskerud innvandrerråds funksjon er å påvirke lokalsamfunnet, politikere og offentlige institusjoner i retning av å nå målet om reel likestilling mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen. Samtidig tar rådet også høyde for å være en møteplass for innvandrere. Funksjonen til Buskerud innvandrerråd er først og fremst å drive lobbyvirksomhet mot sentrale instanser i lokalsamfunnene.

1.3.2 Rådets oppgaver

Buskerud innvandrerråds oppgaver er blant annet å arbeide for at innvandrernes situasjon på bolig og arbeidsmarkedet bedres. Rådet har gjennomført et konkret prosjekt kalt "minoritetsrådgiverprosjekt". Prosjektet går ut på å bruke personer fra minoritetsmiljøer i Norge til å hjelpe andre innvandrere med for eksempel søknader, papirer, råd og informasjon av ulik art. Dette kan være hjelp til å skrive jobbsøknad eller fylle ut offentlige skjemaer. Minoritetsrådgiverne blir ansatt i 20% stilling. Andre tiltak innvandrerrådet har satt i gang er dialogmøter mellom muslimer og kristne i fylket. De driver også med generelt holdningsskapende arbeid overfor innvandrerbefolkningen i tillegg til å spre informasjon om hva de kommunale innvandrerrådene i fylket arbeider med.

2.0 Kommunale innvandrerråd

INLO har gjort undersøkelser av tre kommunale innvandrerråd; Bamble internasjonale forening, Kongsvinger innvandrerråd og Ringsaker flyktningråd. Selv om mange av de kommunale innvandrerrådene er frivillige har de på lik linje med frivillige fylkeskommunale råd likevel bånd til myndighetene på grunn av tilskuddsordningen og retningslinjene nevnt på side tre under fylkeskommunale råd. Gjennom tilskuddsordningen; *"Tilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner og annen frivillig flerkulturell virksomhet"* fra fylket har frivillige kommunale råd plikter om å rapportere virksomhet, aktiviteter, og regnskap og budsjett. Kommunale råd har samtidig mulighet til å søke om støtte fra kommunen. Bamble internasjonale forening har f.eks fått støtte fra kommunen selv om rådet ikke er underlagt Bamble kommune.

2.1 Bamble internasjonale forening

2.1.0 Rådets organisasjon

Bamble internasjonale forening er en frivillig organisasjon uten å være under kommunens organisasjon. Båndene rådet har til fylkeskommunale myndigheter er som nevnt gjennom tilskudd fra Telemark fylke og rapporterings pliktighet. I forhold til Bamble kommune får Bamble internasjonale forening økonomiske tilskudd og er dermed pliktig til å

rapportere om aktiviteter, regnskap og budsjett. Medlemmer i foreningen er fra forskjellige nasjonaliteter. Representantene til styret velges på demokratisk vis på årsmøtet etter vedtektene.

2.1.1 Rådets funksjon

Funksjonen til Bamble internasjonale forening er å samarbeide med folkevalgte organer for å bedre innvandrernes og flyktingenes påvirkningsmuligheter i kommunen. Andre målsetninger for rådet er å fremme forståelse og kontakt mellom innvandrere og nordmenn. Organisasjonens funksjon er også å delta i det lokale samfunnet på en slik måte at innvandrernes interesser på områder som handler om helse, bolig, utdanning, arbeid og fritid blir ivaretatt.

2.1.2 Rådets oppgaver

Bamble internasjonale forening har hatt uformell kontakt med formannskapet, kommunestyremedlemmer, komiteene og de politiske utvalgene i kommunen angående innholdet i blant annet introduksjonsprogrammene og likestillingsplanen.

2.3 Kongsvinger innvandreråd

2.3.0 Rådets organisasjon

Kongsvinger innvandreråd har delvis vært innenfor det kommunale systemet. Rådet var opprinnelig lagt under flyktingkontoret som fungerte som sekretariat. Medlemmene ble oppnevnt av eksisterende innvandrerorganisasjoner som er etnisk eller nasjonalt baserte.

2.3.1 Rådets funksjon

Kongsvinger innvandrerråds funksjon var å gi politiske signaler til den politiske ledelsen i kommunen om spørsmål knyttet til innvandrer/flykting problematikken, samt fungere som en møteplass for minoritetsbefolkningen i kommunen.

2.3.2 Rådets oppgaver

Sentrale oppgaver Kongsvinger innvandreråd hadde var å gi høringsuttalelser og ha noe befatning med sosiale tiltak i kommunen. Medlemmer ble oppnevnt til andre verv, for eksempel fylkeskommunalt innvandreråd og KIM. Det siste eksemplet viser at rådet også har fungert som en rekrutteringsinstans til andre organisasjoner oppover i systemet.

2.4 Ringsaker flyktningråd

2.4.0 Rådets organisasjon

Ringsaker flyktningråd er etablert innenfor det kommunale systemet. Rådets medlemmer er valgt av kommunestyret for fire år og sitter dermed i samme tidsrom som de folkevalgte. Rådsmannen stiller sekretær for flyktningrådet. Vedkommende deltar på utvalgets møter med talerett. Flyktningrådet består av 5 medlemmer og varamedlemmer. Valget av kandidater foretas av innvandrersorganisasjonene selv ved valg på allmøtet. Ved sammensetning av utvalget er det et mål at begge kjønn skal være representert.

2.4.1 Rådets funksjon

Ringsaker Flyktningråd fungerer som rådgivende organ for kommunen. En annen funksjon rådet har er på eget initiativ å ta opp saker som angår flyktninger i kommunen.

2.4.2 Rådets oppgaver

Ringsaker flyktningråd har rett til å få informasjon om alle saker av betydning for flyktnings levekår deriblant rådmannens forslag til årsbudsjett, handlingsprogram med økonomiplan og andre relevante plandokumenter. Flyktningrådet utarbeider en årlig rapport om sin virksomhet. Den viktigste oppgaven rådet har er å gi signaler til politikerne om flyktningrelaterte spørsmål.

Medlemmenes erfaringer med innvandrerrådene

INLO har innhentet informasjon om medlemmenes erfaringer med 1) samarbeid med myndighetene og 2) om rådene fungerer etter hensikten om å være en reel kanal for politisk innflytelse og brukermedvirkning. Informasjonen har blitt samlet gjennom spørreskjemaer sendt til medlemmene i rådene, INLO har også kontaktet personer som sitter eller har sittet som representanter i innvandrerrådene. Ut fra undersøkelsen har vi fått følgende svar systematisert i tabell 1:

Tabell 1.

Fylkes og kommunevis inndeling av rådene	Har rådet fungert etter hensikten?	Har samarbeidet med myndighetene vært tilfredsstillende?	Fins arenaer hvor innvandrere kan påvirke beslutninger på systemnivå?
Buskerud	Ja	Både – og	Nei, ikke offisielt.
Hedemark	Ja	Da rådet kom innenfor det fylkeskommunale systemet har samarbeidet fungert.	Ja
Vestfold	Ja	Har fungert godt	Nei
Bamble	Rådet bør forankres på høyere hold for at rådet skal fungere etter hensikten	Den uformelle kontakten har vært god.	Nei
Kongsvinger	Så på rådet som en god kanal for innflytelse og medvirkning da rådet var innlemmet i det kommunale systemet	Kunne vært bedre	Kommunen har gjort forsøk på å etablere det.
Ringerike	Etterlyser mer innflytelse	Samarbeidet har vært godt.	Ja

De fleste har svart at den uformelle kontakten med myndighetene har vært god. Hedemark innvandrerråd har gode erfaringer med å samarbeide med kommunen. Men Kongsvinger, hvor rådet var organisert under flyktningkontoret, uttrykte misnøye over avhengigheten av flyktningrådet. Medlemmene fra Kongsvinger skriver:

“Rådet var avhengig av støtte fra flyktningkontoret for å fungere. Etter at flyktningkontoret inntok en mer passiv rolle ble rådet praktisk talt oppløst”.

Medlemmene i Kongsvinger innvandrerråd følte at de mistet en vei inn til det offentlige systemet da rådet ble oppløst.

Bamble internasjonale forening hadde en lignende opplevelse. Samarbeidet med myndighetene har vært god og foreningen og myndighetene har hatt samme interesse av å opprette innvandrerråd. Kommunestyremøtet 15.12.05 i Bamble ytret ønske om å opprette innvandrerråd fordi kommunen ville samarbeide om arbeidsmarkedstiltak, boligpolitikk og generelle tiltak som bedrer innvandrernes sosiale nettverk. Alt dette var ett ledd i "plan for etnisk likestilling" i Bamble kommune. Rådet var tenkt å være underlagt flyktningkontoret. Til tross for god vilje fra kommunens side ble det ikke gjennomført noen opprettelse av ett innvandrerråd i Bamble kommune. Grunnen til at planene ble skrinlagt var fordi kommunen gikk gjennom en omorganiseringsprosess, at det var langtidssykemeldinger på flyktningkontoret, i tillegg til begrenset kapasitet fra Bamble internasjonale forening. Personer INLO har hatt kontakt med fra Bamble internasjonale forening hevder at prosessen om å opprette innvandrerråd har vært personavhengig, samtidig som det har handlet om mangler på økonomiske ressurser.

Signalene fra både Bamble internasjonale forening og Kongsvinger innvandrerråd er derfor at de ønsker et formelt råd oppnevnt av kommunestyret. Kanskje kan dette bety at rådene får økte ressurser, faste rutiner og at de dermed klarer å oppfylle målene om økt samarbeid med kommunen.

En informant, som tidligere har vært representant i Hedemark innvandrerråd, hevder at rådet har tilegnet seg økt innflytelse fordi rådet gikk fra å være frivillig til å være et offentlig råd på lik linje med andre råd i fylket. Spesialkonsulent i Hedemark fylkeskommune **Mostafa Pourbayat** er også meget fornøyd med at innvandrerne har en offisiell kanal i fylket. Hedemark innvandrerråd er et eksempel på et velfungerende råd med en godt utviklet organisasjonsstruktur.

Et annet punkt mange av medlemmene av rådene nevnte som viktig er ønsket om tilskudd av midler til å bruke på aktiviteter, høringer, konferanser, møte ansatte og politikere etc. Begrunnelsen for dette ønsket er at innvandrerrådene vil ha muligheten til å bruke tid på å sette seg inn i lokaldemokratiets saker. Uten ressurser er dette vanskelig, var det mange i undersøkelsen som hevdet.

Veien videre: Hvilken modell ønsker medlemmene av innvandrerrådene?

De fleste innvandrerrådene har gode erfaringer med samarbeid med myndighetene. Men samtidig ønsker samtlige av rådene som ikke er offisielle å bli innlemmet i den fylkeskommunale eller kommunale forvaltningen. Medlemmene i innvandrerrådene føler at rådene er en god institusjon for å ta opp saker som er felles for ulike etniske grupper. Likevel har medlemmene gitt signaler om at de vil utvikle rådene videre fordi de ønsker å bli mer delaktige i formelle beslutningsprosesser. En større undersøkelse gjort av norsk institutt for by - og regionalforskning i 2006 støtter disse tendensene (Predelli 2006). I undersøkelsen hevdet mange informanter at frivillige innvandrerråd har gjort lite ut av seg, og at de i praksis har lite betydning (Predelli 2006: 45). Videre var det mange informanter i undersøkelsen som påpekte at innvandrerråd uten funksjonen som høringsinstans ikke kan ha mye innflytelse. Funnene i denne grundige undersøkelsen stemmer overens med signalene fra de rådene INLO har tatt kontakt med. Fra Bamble internasjonale forening skriver de:

"BIF ønsker Innvandrerråd på linje med andre brukerråd som funksjonshemmedesråd eller eldres råd som kommunestyret oppnevner".

Kongsvinger innvandrerråd gir de samme signalene:

"Rådet burde vært valgt formelt av kommunestyret i likhet med andre kommunale råd, og fått samme status og service som dette medfører."

Bamble internasjonale forening har et konkret bilde av hvilke oppgaver rådet kan ta seg av, og hvilke funksjoner rådet burde ha i kommunen. Fra Bamble internasjonale forening uttrykker de:

"Rådet kan gi høringsuttalelser, gi råd om hvordan Introduksjonsprogrammene skal forbedres og delta i utforming av sosiale tiltak. Medlemmer kan bli hørt i andre utvalg, eller bli oppnevnt til andre verv og om mulig representere Bamble kommune i konferanser som har med innvandringsfeltet å gjøre."

Videre kommer Bamble internasjonale forening med forslag til hvordan rådet kan oppnevnes og hvordan valg kan organiseres:

"Medlemmene kan oppnevnes av kommunestyret. Deltakerne på introduksjonsprogram siste år kan i samarbeid med voksenopplæringen ta ansvar for valg av representanter til innvandrerrådet i kommunen under punktet om læring av demokrati og deltakelse i det norske samfunn".

Signalene fra medlemmene av innvandrerrådene er ikke bare entydige i retning mot å satse på offisielle råd. Noen av medlemmene uttrykker skepsis til å bli for bundet av offentlig forvaltning. Dette viser også større forskningsresultater foretatt av Line Nyhagen Predelli fra norsk institutt for by – og regionalforskning. En av informantene i undersøkelsen hevder følgende:

”Jeg er frittalende og sier det jeg mener. Det ville ikke vært populært om jeg satt i et kommunalt råd.” (Predelli, 2006: 46)

Enkelte INLO har kontaktet mener at det å ha personell fra administrasjonen og politikere med i rådene kan føre til snevre diskusjoner, og at temaene blir sentrert om hva administrasjonen og politikerne vil ta opp. Noen informanter har påpekt faren ved at det er sekretariatet som ”bestemmer” og ikke medlemmene. Andre uttrykker bekymring ved at medlemmene representerer seg selv, og ikke har kontakt med grasrota. Uavhengige råd vil kunne løfte diskusjonene og fokusere på andre temaer enn de sakene representantene kan ta opp i offisielle råd. Det kan være et sprik mellom kommunene og fylkeskommunenes naturlige fokusering på enkeltsaker, og frivillige organisasjoners behov for å diskutere spørsmål av mer ideologisk karakter. Antirasisme er et eksempel på et ideologisk spørsmål mange av de frivillige rådene er opptatt av å diskutere. Noen av medlemmene uttrykker frykt for at en åpen diskusjon om slike temaer vil falle bort hvis rådet blir underlagt kommunen eller fylkeskommunen.

Tabell 2. viser hvilken modell medlemmene av innvandrerrådene ønsker å satse på:

Tabell 2.

Fylker og kommuner	Hvilken modell ønsker medlemmene av innvandrerrådene?
Buskerud	Er fornøyd med eksisterende modell
Hedemark	Er fornøyd med eksisterende modell
Vestfold	Ønsker et råd som har de samme rettighetene som eldrerådet og funksjonshemmedesråd
Ringsaker	Er fornøyd med eksisterende modell
Kongsvinger	Ønsker et offisielt råd på lik linje med ungdomsråd eller eldres råd
Bamble	Ønsker et offisielt råd på lik linje med funksjonshemmedesråd, eldreråd etc.

Undersøkelsen INLO har foretatt viser klare signaler; medlemmene av de innvandrerrådene som ikke er innenfor det formelle systemet mener tiden

er moden for å gå fra å være deltakere i det sivile, frivillige samfunn til å være deltakere innenfor offisielle kanaler. De rådene som allerede er organisert i fylkeskommunen eller kommunen er fornøyde med dagens ordning. Selv om det har vært enkelte begynerproblemer ved Ringerike innvandrerråd uttrykker medlemmene at de er fornøyde med å ha en kanal inn til de lokale myndighetene. Til tross for disse signalene er det viktig å påpeke at det også er personer INLO har snakket med som er kritiske til å endre innvandrerrådenes organisasjonsstruktur. Mange medlemmer i Buskerud innvandrerråd virker fornøyde med en frivillig organisasjonsmodell. Dette er også et eksempel på en godt fungerende organisasjon med mye aktivitet og kontakt med myndighetene. Et enkelt nettsøk på Buskerud innvandrerråd viser 188 treff. Dette er en indikasjon på rådets hyppige aktivitet og evne til å markedsføre seg i fylket. Det er ingen tvil om at Buskerud innvandrerråd er et godt eksempel.

Selv om det er skepsis overfor en for tett tilknytning til det offentlige systemet viser undersøkelser at det er bred enighet om at innvandrerrådene har potensial til å bli en "maktfaktor" ved å fungere som høringsinstans og å få tildelt administrative ressurser (Predelli 2006: 46). Dette viser at utfordringen ligger i å sammenfatte målet om uavhengighet på den ene siden og målet om politisk deltakelse og innflytelse i offentlige kanaler på den andre. Klarer de involverte partene det vil de ha overskredet konflikten mellom de som er tilhengere av frivillige råd og de som er for offisielle råd.

Hvilken modell anbefaler INLO?

Spørsmålet om hvilken modell som er best egnet er både viktig og vanskelig. Det er viktig fordi innvandrerrådene ofte fyller funksjonen som et bindeledd mellom myndighetene og minoritetene, som møteplass for innvandrere og som en arena hvor minoritetsbefolkningen kan jobbe mot felles interesser. Spørsmålet er vanskelig fordi en endring fra å være et frivillig råd til å entre inn i fylkeskommunen/kommunens organisasjonsmodell betyr et radikalt skifte av organisasjonsstrukturen. For mange råd betyr dette at de står overfor et veiskille hvor rådernes måte å jobbe på blir endret. Det er forskjell på frivillige organisasjoner og kommunale råd både med tanke på funksjoner og oppgaver. Det er derfor viktig å være kritisk til både frivillige og offisielle råd for å komme med en tilfredsstillende konklusjon. Det er grunn til å stille spørsmål om det er nødvendig at innvandrerrådene kommer innenfor det offentlige systemet. Har ikke mange råd nok påvirkningskraft som frivillige organisasjoner? Mange av medlemmene INLO har kontaktet føler ikke det. Frivillige råd blir ofte brukt til å organisere kulturelle innslag og andre aktiviteter i lokalsamfunnet, mens den politiske deltakelsen ofte kommer i bakgrunnen. Med en offisiell modell er det mange som mener at innvandrerrådene vil

utvikle seg til å delta mer aktivt i spørsmål knyttet til fordeling av goder og byrder i lokalsamfunnet, d.v.s. politisk aktivitet. Et annet spørsmål er om det er *naturlig* at innvandrerrådene er offisielle organer. Har innvandrerrådene mer rett til å bli et offisielt råd enn f. eks speiderforeninger eller idrettslag? Innvandrerrådene er ikke først og fremst utpregete særinteresse organisasjoner, de er tvert imot organisasjoner som samler innvandrernes interesser på felt innenfor skole, helse, arbeidslivet, kultur og idrett. På alle disse arenaene kan innvandrerrådene videreføre behov, synspunkter og signaler fra innvandrerorganisasjonene. Et idrettslag eller en speiderforening har virksomheten sin knyttet til et langt snevrere felt. Et idrettslag driver i første rekke idrett, ikke skolepolitikk. Innvandrerrådene har derimot mye de skulle ha sagt i forhold til innholdet i introduksjonsprogrammer morsmålsundervisning, arbeidsmarkedstiltak, boligpolitikk, integrering, norskopplæring, voksenopplæring og kulturundervisning for innvandrere. Det samme gjelder helsefeltet hvor innvandrere med dårlige norskkunnskaper ofte trenger særskilte behov på f. eks gamlehjem og sykehus. Innvandrerrådene samler saker som gjelder for alle innvandrerne, ikke enkelte innvandremiljøer. Derfor er offisielle råd en vei å gå for å nå fram i lokalforvaltningen.

Et tredje spørsmål er om offisielle råd automatisk vil føre til mindre frihet for innvandrerrådenes representanter. Undersøkelsen fra norsk institutt for By – og regionalforskning og enkelte personer INLO har kontaktet har uttrykt en redsel for å bli bundet opp av systemet. Spørsmålet er om det er mulig å ha kontakt i begge leire, både i det sivile samfunn og som et råd innenfor det offentlige systemet. Det er ikke nødvendigvis en motsetning mellom det å jobbe innenfor systemet, dvs. i formelle kanaler, og utenfor systemet, dvs. i uformelle kanaler. INLO mener at disse to rollene kan og bør kombineres. Innvandrerrådene bør ha en formell vei inn mot de folkevalgte fordi de da har mulighet til å sende signaler oppover i systemet, og de bør få lov til å være uavhengige, fordi det vil fostre innovative tanker. Fra myndighetenes side burde disse rollene kombineres på grunn av kommunen og fylkeskommunens behov for å få informasjon fra innvandrerbefolkningen. Det er derfor vanskelig å se kommunen og fylkeskommunens interesse av å styre eller binde opp representanter i innvandrerrådene, fordi informasjonen myndighetene da vil få fra innvandremiljøene vil være lite representativt.

Et fjerde spørsmål er knyttet til valg av medlemmer til kommunal/fylkeskommunalt råd slik at flest mulig av innvandrerbefolkning blir representert. Hvis medlemmene av innvandrerrådene virkelig ønsker å tre inn i offisielle råd underlagt kommunen/fylkeskommunen er det avgjørende at valg av representanter foregår på en mest mulig rettferdig og demokratisk måte. Godt annonserte åpne møter, omtale i lokale aviser/radio og kontakt med innvandrere som ikke er formelt organiserte er momenter som kan styrke en demokratisk prosess og øke deltakelse fra flere. For å nå mange grupper er det en mulighet at voksenopplæringen/flyktingkontorer

kunne bidra med organisering av valget. I de steder det er innvandrersorganisasjoner er det naturlige og ønskelig at disse trekkes aktivt inn i planlegging av valget.

En "idealmodell" for innvandrerråden er vanskelig å skissere i detalj, men det er mulig å tegne et bilde av hvilke prinsipper et velfungerende innvandrerråd burde ha. Ifølge INLO burde en "idealmodell" for innvandrerrådene ivareta sentrale integrerings – og inkluderings funksjoner i et samfunn. For det første burde innvandrerrådet gi minoritetsbefolkningen en stemme inn mot offisielle kanaler i samfunnet. Dette betyr at rådet burde være organisert på samme måte som råd oppnevnt av de folkevalgte gjennom paragraf 10 i kommuneloven. Et annet viktig poeng er at rådet burde fungere som en skole i demokrati for innvandrere og flyktninger. Dette er også et argument som taler for at rådet burde være under formelle betingelser fordi et formelt råd har mulighet til å lære samfunnsmedlemmene demokratiske spilleregler. Det tredje punktet som forlenger det forrige er at innvandrerrådene kan øke sjansene for at personer fra minoritetsmiljøer stiller til valg for politiske partier og blir rekruttert inn som folkevalgte representanter. Innvandrerrådene vil da fungere som en rekrutteringsinstans til demokratiske organer. Et fjerde sentralt anliggende er innvandrerrådenes samtlende funksjon blant forskjellige grupper mennesker i Norge. Noe av det spesielle ved innvandrerrådene er at de samler minoritetsstemmene i ett råd for å jobbe mot felles interesser. Dette viser hvor viktig det er både for offentlige myndigheter og minoritetsbefolkningen å møtes for å diskutere spørsmål knyttet blant annet til inkludering i det norske samfunnet.

På bakgrunn av denne undersøkelsen vil INLO anbefale offisielle råd organisert på samme måte som kommunale og fylkeskommunale råd lik den modellen Hedemark innvandrerråd har erfaring med. Samtidig er det viktig at innvandrerrådene ikke mister kontakten med "grasrota", det sivile samfunn. Hvis de mister denne kontakten vil rådene miste funksjonen som budbringer av behov, synspunkter og signaler fra innvandrersorganisasjonene. Det er det som gjør innvandrerrådene så viktige, det at de kan gi lokale myndigheter viktig informasjon om hva som rører seg på bakkeplan i det sivile samfunnet.

Litteratur/Kilder

<http://www.buskerud.innvandrerrad.no/>

<http://www.hedmark.org/>

Predelli, Line Nyhagen: Innvandrerorganisasjoner i Norge – utforming, aktiviteter og politiske deltakelse.

Spørreskjemaer sendt fra INLO

Telemark fylkeskommune. Søknadsskjema om tilskudd til innvandrerorganisasjoner: [http://www.telemark-fk.no/ITF-TFK/add/KnGWebsider.nsf/.XAppWPLookupNewsByUniversalID/90C45721CB66DE8DC125726D00549462/\\$FILE/soknadsskjema_frivillig_virksomhet.pdf](http://www.telemark-fk.no/ITF-TFK/add/KnGWebsider.nsf/.XAppWPLookupNewsByUniversalID/90C45721CB66DE8DC125726D00549462/$FILE/soknadsskjema_frivillig_virksomhet.pdf)

Informasjon om Vestfold innvandreråds aktiviteter siste halvår 2006: <http://www.inlo.no/Webdesk/netblast/pages/index.html?id=343380>